„БРАНИК“ ИЗЛАЗИ
на целом табаку
уторником, четвртком и суботом.

Претплата и огласи
шаљу се на администрацију,
а рукописи
уредништву „Бранника“ у Нови Сад.

Уредништво и администрација „Бранника“ налази се у кући у хлебарској улици бр. 20.

Рукописи се не враћају

БРАНИК

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ СЛОБОДОУМНЕ СТРАНКЕ

ЦЕНА ЈЕ „БРАНИКУ“:
на годину: К. 24 или 30 дин.
на по године: К. 12 или 15 дин.
на четврт године: К. 6 или 7½ дин.

Поједини бројеви стају 20 потура.

ОГЛАСИ
рачунају се 12 потура од реда ситних слова

Број 31. У Новом Саду, у уторак 13. (26.) марта 1901. Година XVII.

Зашто неће бити Сабора?

У претпоследњем броју овога листа у чланку „Шта је са Сабором?“ изрекли смо нашу сумњу, да се наш народно-црквени Сабор неће ове године састати у законито време између Ускрса и Духова; а сада можемо по ономе, што смо у Будимпешти дознали, сасвим отворено рећи, да се наш сабор заиста неће састати ове године у време, које је законом прописано.

Патријарх је од своје стране учинио, што му је у дужности било; он је још за времена поднео влади пријаву, да жели Сабор ове године у законито време сазвати, те је тражио највишу дозволу за то.

Но ствар је запела код угарске владе. Угарски министар-председник Коломан Сел неће ту пријаву патријархову да поднесе највишем месту, те да изради највишу дозволу за сазив нашег народно-црквеног Сабора. Он има све увек друга важнија посла, и он још никако није доспео, да ствар наше народно-црквене автономије проучи. Заиста, далеко смо дотерали под владом „закона, права и правде“!

Кад је пре две године конференција посланика у Загребу изаслала министру-председнику одбор деветорице, и кад му је долазак тога одбора пријављен био, министар-председник Коломан Сел је изјавио, да ће одбор деветорице примити после ускршњих празника, кад ствар наше народно-црквене автономије проучи. Но кад му је изасланство саборских посланика после Ускрса предстало, показало се, да он још није доспео, да нашу ствар проучи, те је зато дао изасланству само један општи одговор, да ће поступити онако, како то захтева „закон, правда и интерес државни.“ Пошто је искао, да му се и на писмено поднесе све, што му је усмено речено било, буде му поднесен опширан меморандум о тој ствари, и приликом примања тога меморандума и опет је изјавио министар-председник Коломан Сел, да ће ствар проучити и што скорије решити. Но све је то било празно обећање.

На кратко време после тога обећања министра-председника поднесоше му саборски посланици граваминалну представку на Његово Величанство, те и опет молише за решење ствари, а нарочито, да се отклоне препреке поновном сазиву Сабора, те да може митрополит-патријарх као председник Сабора исти у законито време сазвати. Но и та представка остаде без икаква успеха, шта више, ни на једну представку не добише посланици ни бар каква таква одговора.

На послетку месеца јуна лањске године, пре него што ће истећи мандати посланицима, који су године 1897. изабрани, поднео је одбор деветорице у име свих посланика опет представку угарском министру-председнику, у којој је тражио, да се бар у будуће не праве сметње нашем Сабору, него да се допусти, да се исти у смислу закона и законских одредаба може свагда у редовно законито време састајати. Па и та је представка остала сасвим без икаква успеха, ни на њу се министар-председник Коломан Сел није ни осврнуо.

Противници пређашње саборске већине ликовали су због тога. Место да смо сви без разлике потпомогли рад посланика, који је ишао само за тим, да и у стварима наше народно-црквене автономије једном закон и законити ред овлада; место да су и клерикали и сви православни Срби без разлике странака све и сва употребили, да тај рад посланика буде од успеха: они су се злурадо повукли на страну, грдили су и ружили сваким могућим начином и већину посланика и тај рад њихов. Нарочито су пак нападали посланике и називали их издајицама зато, што су се обраћали на владу, и радовали се њихову неуспеху.

Но ево сад сам патријарх као законити председник Сабора подноси пријаву влади и чини прописане законите кораке, да се може наш Сабор у законито време сазвати; па шта видимо? Видимо на жалост то, да и он исто тако пролази, као и пређашњи саборски посланици. Влада Коломана Села ни његову представку не узима у обзир, ни његову пријаву за сазив Сабора не решава, него је оставља исто тако на страну, као што је чинила и са многим представкама саборских посланика.

Па да-ли сад и ми да се на страну повучемо и злурадо осмешкујемо на тај неуспех, као што су се противници злурадо смејали нашем неуспеху?

Не, ми то нећемо, ми то не можемо, ми то не смемо чинити. Кад митрополит-патријарх српски чини своју законом прописану дужност, кад он на основу закона и законске уредбе подноси путем владе пријаву и тражи највишу дозволу, да може Сабор у законито време сазвати, па влада неће ту његову пријаву највишем месту да поднесе, и да изради највишу дозволу за сазив Сабора: онда је сваком православном Србину дужност, да дигне свој глас против таког поступка, који се од стране државне владе према нама и нашој народно-црквеној автономији чини.

Жалосно је то, да се у једној правној држави може тако што догађати, као што код нас бива; а још жалосније је то, да се један министар-председник, који већ две године дана непрестано наглашује, како је његовој влади звезда-водиља „закон, право и правда“, не осврће ни на јасну и несумњиву одредбу закона, ни на право, а још мање на правду, кад се тиче наше народно-црквене автономије. Прошле су више од две године дана, како је министар-председник Коломан Сел ступио на владу, па он још ни до данас није хтео нашој народно-црквеној автономији бар неколико часова да посвети, те да ту ствар проучи, и да покаже, да и за нас Србе важи у овој држави „закон, право и правда“.

Као један разлог за то, да се наш народно-црквени Сабор сада ове године не може у законито време између Ускрса и Духова састати, наводи се поглавито та околност, што сад скорим предстоје општи избори посланика за угарски државни сабор, те се токорсе не може допустити, да се у исто време бирачи узнемирују и изборима за наш народно-црквени Сабор. Но то је један прост изговор, који се никако не може озбиљно узети. Избори за наш Сабор требало би да су били већ сад пред Ускрс, а кад ће бити избори за државни сабор, то се још ни сада не зна. Свакако се толико зна, да једни избори с другима немају никакве свезе, и да би се могли и избори за наш народно-црквени Сабор извршити, па и сам Сабор цео посао свој довршити, пре него што би се и почели изборни покрети за државни сабор.

Није дакле ни једно од тога прави разлог томе, што влада неће да допусти сазив нашег народно-црквеног Сабора. Ма колико размишљали о томе, не можемо до другог закључка доћи, него само до тога: да угарска влада неће никако да допусти сазив и законити рад нашег народно-црквеног Сабора, јер јој није стало до тога, да се и у нас једном ред и законито стање успостави.

С тога би требало сви, којима њихов положај и дужност то налаже, да пораде на томе, да се што скорије до Сабора дође. Митрополит-патријарх и саборски одбор не треба да се задовоље само с тим, што је пријава учињена, па ма кад била решена, него би ваљало да свим силама и свим законитим средствима пораде, да се до повољног решења дође. А Срби по-

ЛИСТАК.

НА МЕЋАВИ.

(Приповетка.)

(Свршетак).

Бејах одушевљен за струку своју, као и сваки млад доктор. Не знам само, шта бих радио онда, да је откуд каква замршенија и јача болест била. Можда би добро било, да и ја одем горе, ма шта рекли — помислим у себи. Једило ме је то, што сам заборавио запитати старог господина, какав беше језик у болеснице и како јој је пулс био! Не прође ни четврт часа, а чика-Ђорђе врати се натраг.

— Но какви су знаци? — запитам га.

— Казаћу Вам већ. Сад ћу имати више времена, јер рекох оној маторој жени, да хоћу да причекам и видим, како ће дејствовати први лек. Болесница је и говорила. Питала ме је: да-ли ћете доћи још горе, господине доктоpe? Тако тихо ме је запитала, као да не хтеде да је и други ко чује.

— А знаци? — запитам ја поново.

— Прво, топлота је 37 степени; ово, држим, да је са свим добро.

— А језик? Па онда пулс?

— И на њима нема ништ' особито.

— Дакле, грознице нема — рекнем ја. Али озледе у мозгу не прати увек грозница. А како зенице?

— Нису се прошириле, шта више врло су ситне. О бунцању нема ни спомена.

— Није зима болесници? Нису јој тешки удови телесни?

— Нису, — одговори старац.

— Зло је то — рекнем ја — што немам никаква основа, да дознам, шта управо фали болесници. Само да ми је „рукопипателно“ дознати . . .

— Ја да сам на Вашем месту, не бих ништа друго желео, већ само то, да болесницу одржимо до јутра у том стању, у каквом јесте. Ујутро ће ваљда доћи други доктор.

Нисам се ни освртао на старчев разговор, већ сам премишљао о овом догађају.

— Да ми је само једну кап крви добити од болеснице! — узвикнем ја и нехотице.

— Шта хоћете са крвљу? — запита ме старац.

— Прегледао бих је микроскопом и тада бих дознао, шта јој фали.

Чика-Ђорђу није се допадао овај разговор.

— Ех, вреди то штогод! — рече ми чика. — Подајте јој какав лек, не баш у корист њезину, већ у корист нашу. Дабогме, кад би јој знали дати од оних бацила, о којима ви доктори волите говорити; наравна ствар, то би добро било и нама а и болесници.

— Жалосно је — одговорим смешећи се на невештину и незнање чика-Ђорђево — да бацила немам ни једног код мене.

— Ако би и имали — рече чика — ја бих Вам препоручио, да боље дате оној маторој жентурини. Но, сад брзо, треба да идем горе, да видим, како је дејствовао лек — не на болесницу, већ на ону матору жену.

— Али, ја хоћу све да учиним у корист болеснице, — рекнем озбиљно. — Можда, кад би рекли тој маторој, да је неопходно нужно . . .

— Нећу ја рећи њој богме ни речи — рече старац. — Знате-ли шта је рекла? Неће ни да чује о младим докторским шегртима, који тек што измилише из школе, односно из јајета, већ хоће да практицирају лечење на породичним члановима. А што се пак Вас тиче, не држи Вас за друго, већ просто за једно пиле докторско, које је још пола у јајету.

— Али шта зна она о мени?! — запитам чику.

— Али шта Ви за то браните! Главно је, да болесници дате што да пије. Када бејах још млад, чуо сам, где говоре доктори један другом, да ако друго шта не знаш дати болеснику, подај му каломела. То је тромфа.

— Глупост — мумлао сам ја, отварајући торбу, где бејаху лекови.

— Или можда мало облога на врат, — препоручиваше старац.

— Знам већ, — одговорим, — даћу јој sodium bromid-a. Шкодити ни на који начин неће, шта више од користи ће јој бити.

— Па дајте овамо, — нестрпљиво заиска чика и оде горе.

Овом приликом није дуго остао горе.

— Никакви знаци, — говорио је старац враћајући се, — само ме је погледала болесница, као да ми хтеде нешто рећи, али не могаше, јер старица непрестано поред кревета стајаше. Иначе лек је узела и попила тако мирно, као неко јагњешце.

— Добро је. Изгледа ми, да болесница озбиљније узима целу ствар, него ми.

— Старица ме запита, да-ли ћемо овде остати, док не прође мећава? Наравно, ја сам јој одговорио, да хоћемо.

У том тренутку дође служавка.

— Вечера ће за по сахата готова бити, поручује Вам милостива госпођа.

До вечере, да би нам време што пре прошло, одемо у шталу, да нахранимо коња.

— Ма колико премишљао — рече чика-Ђорђе — али не могу да пронађем, где смо.

— Сигурно смо пут изгубили — одговорим ја укратко.

— То може бити, јер недалеко од куће моје сестре пут се на више страна разграњује.

Нађемо у штали и сена и зоби. Нахранимо коња, који је весело рзао, видевши нас. Вечерасмо у соби, где дању ручавају. Старица није се силазила доле, већ сами бејасмо за столом. А после вечере одведе нас служавка у једну пространу закађену собу, где беху за нас обојицу кревети намештени. Једно време седели смо у соби и разговарали се о томе, где смо управо ми, а за тим полегасмо. „Господин доктор“ поручи милостивој, да ако буде за ноћас потребан, да га слободно зову.

Чика-Ђорђе сутра-дан ујутро пробуди ме.

— Устаните — рече. — Бејах на пољу; снег не пада више, изведрило се. Нахранио сам и коња. Знате, шта ћемо радити? Сад још сви спавају, ја овде нећу остати, да тој маторој жени тумачим нашу забуну. Најпаметније што можемо учинити, јесте то, да неприметно, лепо у тишини отидемо одавде. Послаћемо ми њима другог доктора. А шта ће о нама мислити она матора вештица, шта нас се тиче?

— Врло добар план — одговорим. — Хајдемо дакле што пре.

Напишем неколико редака о забуни нашој у овај дворац, а за тим, узевши торбе у руке, пођемо у кухињу. Баш сам бунду навлачио, кад се чика-Ђорђе наједанпут јако продере. Погледам натраг и спазим неку женску у кухињи.

— Боже благи! — шаптао је чика — та ово је моја болесница!

Женска је управо мени ишла.

— Ох, господине докторе — говораше — колико се радујем, што сам дошла доле, пре но што би Ви отпутовали.

У великој мојој забуни тек сад сам упознао, да то нико други није, већ баш она женска, за чију љубав сам се ја и кренуо од куће.

— Катице! — повичем — госпођице Катице, од куд Ви овде?

— Не питајте ме, већ и мене носите код К . . . ови. Јел'те и Ви тамо идете? Журимо се, док још сеја није устала!

Да се госпођица Катица не би уквасила и

сланици на угарском сабору најбоље би могли ту акцију потпомоћи; па кад би се и с једне и с друге стране учинило што треба, а нарочито кад би Срби посланици изнели ту ствар пред угарски државни сабор, те од владе потражили рачуна за такав неоправдан и незаконит поступак њен, ми смо тврдо уверени, да би се цел постигла, и да влада не би смела и на даље подржавати у нашој народно-црквеној автономији ово незаконито стање, те силом пречити редован и законит састанак нашег народно-црквеног Сабора.

С тим смо дакле начисто сада, да Сабора нашег у редовно законито време ове године неће бити за то, што то угарска влада не допушта. Но то није доста. Министра-председника треба натерати, да јавно пред државним сабором призна: да ли и за нас православне Србе важи „закон, право и правда.“

Др. И. В.

Митрополитско-црквени Савет.

Карловци, 9. марта.

Пролетње заседање митрополитско-црквенога Савета трајало је три дана.

У свему је расправљено 43 предмета.

Бракоразводних парница било је 26 и то: из архидијецезе 10; из бачке епархије 9; из пакрачке 5 и из будимске 2. Неколико ових парница нису ни у расправу узете, јер су прерано поднесене, пре него што је десето-дневни док за пријаву и изведење призива истекао. Код већине ових парница, које су мериторно расправљене, изречена је пресуда на коначни развод брака, а код осталих је брак у крепости одржан.

Осим бракоразводних парница расправио је Митрополитско-црквени Савет у овом заседању и више утока, поднесених против разних конзисторијалних решења, као и три решења кр. угарског министарства, а наиме: кр. угарски министар-председник споразумно са кр. уг. министром богочасти и јавне наставе услед утока вршачког конзисторијалног фискала и петорице свештеничких чланова тамошње конзисторије уништио је решење Митрополитско-црквеног Савета, донесено услед спроведене дисциплинарне истраге против вршачког конзисторијалног фискала и дванајсторице чланова исте конзисторије; а тако исто уништио је услед непосредно поднесеног утока дра Емилијана пл. Радића решење Митрополитско-црквеног Савета, донесено у дисциплинарном поступку против реченог Дра Радића. Но пошто се ова министарска решења косе са јасним наређењем конзисторијалне системе, која и сад у крепости стоји, то је закључено, да се ремонстрира против ових министарских решења.

У предмету утоком нападнутог избора пароха речког закључено је, да се затражи извештај од саборскога одбора, да ли садања, по наређењу административнога одбора плашчанског, организована црквена општина на Реци, која се састоји из 8 чланова, стоји у складу са рескриптуалним наређењем.

Одобрен је и потврђен утоком нападнути избор окружног протопресвитера и пароха темишварско-арадског.

Услед молбе садањег администратора парохије у Двору, кога је конзисторија у Плашком одбила са његовом молбом, да се на своју првобитну парохију у Огулин поврати, закључено је затражити извештај од исте конзисторије, када је и како парохија огулинска попуњена.

О аграрној и индустријалној држави.

Беч, 3. (16.) марта 1901.

На позив „Социјал-политичког друштва“, држао је јучер у вече у Ронахеровој дворани чувени професор народне економије Др. Адолф Вагнер предавање о аграрној и индустријалној држави, дакле о теми, која је актуална у теорији и у пракси већ више од четврт столећа. Др. Адолф Вагнер је један од највећих живих теоретичара на недогледном пољу народне економије и социјологије. Својим делима о новчаном и банчаном систему, о валути и финансијама, о народној економији, о економној и финансијској политици, својим дисертацијама о капиталу и другим социјалним питањима, Вагнер је стекао у свету такав глас, да га данас на све стране наводе као ауторитет за питања, која се дотичу економне и социјалне стране људског живота. Своју професорску каријеру отпочео је Вагнер на Бечкој трговачкој академији, а у Бечу је, као што сам признаје, покупио скоро сав материјал за своја научна дела. Бивши министар Штајнбах био је његов питомац и прича, да су ђаци већ онда поштовали у Вагнеру великог научењака, називајући га „нашим Рошером“. Доцније је Вагнер дошао на Дорпатско свеучилиште — онда је још било немачко — а 1870. буде позван на Берлинско свеучилиште, где још и данас служи књизи и науци.

Вагнер је у начелу још једнако Малтусијанац; кроз сва његова дела провејава дух Малтусове идеје о множењу становништва. Малтус (Malthus), енглески учењак, поставио је хипотезу, да се људи множе у геометричкој а храна само у аритметичкој прогресији, да ће услед тога доћи време, кад се људи неће моћи нахранити.... Та је идеја међутим застарела, и данашња наука побија Малтусову теорију снажним аргументима. И Вагнер без сумње не исповеда Малтусову теорију у њеном првобитном слогу, али она бојазан, да ће ипак у будућности моћи да наступи нека опћа оскудица у храни, показује се често у његовим научним разлагањима.

Та Малтусова идеја прониче и у јучерашњем предавању Вагнерову о аграрној и индустријалној држави. Он у прелазу једне државе са аграрне на индустријалну основу види у крајњим консеквенцијама опасност по њен опстанак. Та опасност, по њему, постоји заиста у свету, јер су се индустријалне државе у последње време нагло почеле развијати, док пољопривреда у тим државама узмиче и пропада. Тај развитак индустрије пак приписује Вагнер јаком множењу становништва и необичном напредовању технике. Данас влада пара; она је преобразила свет, али је уједно створила и социјално питање, питање за опстанак, to be or not to be..... Као пример наводи Вагнер Енглеску. И она је била некад аграрна држава, данас у њој нема ни 10% ратара, све се друго бацило на индустрију и на занат. То најпосле и не би била несрећа, али зло лежи у том, да Енглеска данас зависи од иноземства: 80% њене потребе у храни она набавља по страним трговима. Док је Енглеска господар на мору, не ће јој ни та зависност много шкодити, али докле ће та њена аутократија трајати? Немачка, Француска и Русија с ове, а Америка с оне стране океана раде неуморно на том, да увеличају што већма своју флоту, а ко зна, кад би већ данас дошло до чега, не би ли добар глас енглеске флоте исто тако страдао, као што је страдао добар глас њене војске у рату с Бурима.

Америка и Русија, вели Вагнер, продукују за сад доста хране, да намире недостатак у осталим државама, али и у овим земљама расти становништво, развија се индустрија, а услед тога расти и потреба у земљи. Исто важи за поједине крајеве у Азији: у Индији се развила памучна индустрија, те не снабдева само домаће трговe, већ и извози у суседне државе, а и у Кини ће после ових немира без сумње процветати занат и индустрија. На све стране множи се становништво, а пољопривреда опада, грози нам дакле та опасност, да ћемо имати раднике и велику индустрију, а не ћемо имати ни хране, којом би радници намирили своју најпречу потребу, ни кога, ко би нам одузео наше индустријалне производе. Сви ти разлози наводе Вагнера, да гласа и да устане за повишење аграрне царине, јер је она у стању да штити пољопривреду, да штити ратарски сталеж, тај најздравији елеменат у једној држави. Тим закључком дотиче се Вагнер питања, о којем се живо води спор свугде у Европи, и на Дунаву и на Рајни и на Волзи. Једни устају за, други против повишења аграрних царина, како је коме по својој користи стало, да се то питање реши. Вагнер је, као објективан учењак, који стоји над сталежним интересима, решио то питање у хатар пољопривреде, а оправдао је своје становиште, као што споменух, сасвим у Малтусову духу.

После предавања отворена је дискусија о теми и о разлагању Вагнерову Др. Грунцл, професор на оријенталној академији и секретар индустријалног удружења у Бечу, побијао је нарочито оне тачке Вагнерова предавања, којима он хоће да докаже, да индустријализовање једне државе крије у себи опасност потпуне зависности од иностранства. Зависност, која постоји, вели Грунцл, узајамна је и што већма народи зависе један од другог, тим већма опада број ратова међу њима. Осим тога је зависност од иноземства још увек повољнија него зависност од кише и сунца, којој је потчињена пољопривреда. У осталом, вели Др. Грунцл, развитак целог људства учи нас, да је економно напредовање, па било оно индустријалне или пољопривредне природе, увек однело победу. У политичком раду може бити назатка, у привредном никад, и национална економија би требала да је последња наука, која то пориче.

После Др. Грунцла говорио је некадашњи посланик, социјалдемократа Др. Феркауф. Он у главном побија оне аргументе знаменитог научењака, којима је овај хтео да оправда повишење аграрне царине. Аграрна царина, вели Др. Феркауф, иде на рачун конзумената у земљи, а то су већином радници. Познати научењак Конрад је заступао мишљење, да та царина не користи ратару већ поседницима земље, а тиме је побијен најјачи аргумент, који је професор Вагнер навео у прилог повишења аграрне царине. — При крају својих разлагања Др. Феркауф је на жалост престао да доноси аргументе и разлоге, загудио је у познатом демагошком тону социјалдемократа, забављајући публику стереотипним обећањима и претњама. Прешао је чак и на злосретни § 14, а тај тек није стојао у никаквој вези са научним предавањем професора Вагнера.

После Др. Херца, који је још говорио у прилог индустрије, репликовао је професор Вагнер у кратко сваком говорнику, а кад је и последњем одговорио био, искуцавала је на торњевима Бечких цркава — поноћ.

Необично јака посета Вагнерова предавања показује, да су идеје економне и социјалне природе заинтересовале и шире кругове људства. Није тако давно, да су начела и теорије народне привреде биле

укаљала, метнемо је у једну наслоњачу и тако је однесемо у саонице. Бејах сасвим узбуђен. Сто и сто питања долажаху ми у памет, али не могох је ни с једним запитати. Пажљиво скинемо са амова звонцад и тада ухватимо коња.

— Јао, али како ћемо овде сви поседати?! — повиче Катица. — Та у саоницама само за двоје има места!

— Но, нас ћемо двоје сести, а доктор ће пред нама стајати и терати — одговори чика-Ђорђе. — Истина, баш неће бити пријатно за доктора, али тако помаже себи човек, како може и уме.

Којекако се наместисмо.

— Ништа не мрзим тако — мумлаше чика — као пре доручка путовати. Особито пак на Божић, јер, боме дуго имамо чекати на доручак. Али, ваљда, ћемо које како стићи до моје сестре, која ће и Вас обоје исто тако пријатељски примити као и мене.

Госпођица Катица на ове речи са чуђењем посматраше чика-Ђорђа, а затим се мени окрене и рече:

— Али, господине докторе, Ви ћете озепсти! Немате на ногама никакав покривач.

— Доста ми је дугачак мој огртач — одговорим. И заиста присутност госпођице Катице тако ме је угрејала, да нисам ни осетио, да је зима.

— Пазите, да не добијете ревму — поново проговори госпођица Катица — ево овај покровац, обмотајте њиме ноге. Јест, јест! — храбрила ме је Катица. — Мало ће смешно бити, али нећемо се ни с ким састати овако рано.

— Па добро, — одговорим — можемо се кренути.

Усправим се на предњем делу саоница, где само толико места беше, да сам стајати могао и обмотам око ногу покровац, што ми га госпођица Катица око трупа са иглама из косе испридева, да га ветар не однесе, узмем у руке уздице и кренемо се.

— Како је добро што поскидасте са амова звонцад — примети Катица — сад би се сви пробудили.

Коњски топот није се чуо по снегу, а и саонице су нечујно изашле из дворишта. Тек што изађосмо из дворишта, али коњ наједанпут застане.

— Шта фали? — проговори забринуто госпођица Катица. — Ваљда је врло дебео снег?

Ошинем бичем по коњу, али ни да се помакне.

— Што је баш морао овде под прозорима застати — срдила се Катица, издигнувши се из саоница толико, да могаше видети и коња. Али како је дошао овамо хокс? (име коњско.)

— Шта, шта? — запитам ја.

— Овај коњ — одговори она. Па ово је сејин коњ; тек је неколико дана, како га је продала.

— Сто му мука! — грдио је Ђорђе. — За то је он донео нас овамо. И сад неће даље да иде.

— Али мора! — горопадио сам се ја и добро га ошинем.

— Не туците га, јер од боја ће се још већма ућудити, познајем га ја добро — рече госпођица Катица. Поступајте лепо с њиме...

— Али како? — запитам срдито.

— Подајте му шећера, — рече лепа девојка.

— Јест боме, кад бих имао — мумлаше чика-Ђорђе. — Само му, господине докторе, одаламате још коју.

Али коњ није се ни помакао.

— Немате какав лек у торби, што би га мало припитомило? — питао је чика-Ђорђе.

Ово питање мало смешно беше, али да сам му са свим познавао јогунство и њему сам могао дати мало sodium bromid-а, што би му можда користило.

— Сићи ћу се ја доле и пробаћу да га поведем, — одговорим.

— Узалудно је све напрезање — говораше госпођица Катица. — Можете га и убити, још ни онда не би се помакао с места.

У том тренутку зачује се отварање једног прозора на горњем спрату, кроз који једна слаба и постарија лика женска промоли главу.

— Тако изгледа, да сте промукли — викаше старица подругљиво.

Не одговорисмо ни једно. Не знам како се осећаху чика-Ђорђе и госпођица Катица, али ја знам, да сам се застидео и поцрвенио као рак. У оном страху ошинем опет по коњу и јако се продерем, јер сад не беше нужно лагано говорити.

— Не пристоји се са немим животињама немилосрдно поступати — ругала се старица, — а иначе све је узалудно, јер тај коњ није никад волео снег, особито, ако треба од куће да иде. Баш лепо изгледате, млади господине, са тим покровцем на ногама. Ни мало не личите да сте какав научен доктор.

— Сејо — повиче госпођица Катица — није лепо, да нас овако изругате. Напослетку имамо права тамо ићи, куда хоћемо и нико нема права ругати нам се.

Сеја се само смејала и примедбе чинила.

— Је-ли то тај лажни доктор? — ругала се, даље старица. — Но, добро се осећа сада!

— Госпођо! — одговори чика-Ђорђе. — Нисам ја лажан доктор. Хтео сам ја Вама све да растумачим али Ви, сејо, не дадосте ми ни речи проговорити. Ја нисам ни рекао никад, да сам доктор, али сам казао, да сам велика лола, а то, сејо, ни Ви не можете затајити.

На ово дрско изазивање сеја не рече ни речи.

— Катице! — рече затим — ја нећу овде стајати дуго, јер ћу озепсти, али једно бих волела знати, а то је: Заиста хоћеш и имаш вољу да пођеш за тог ћебецију доктора?

Као гром паде међу нас ово питање, јер ја никад нисам говорио госпођици Катици о женидби. Волио сам је сасвим искрено, а држао сам, да и она мене воли. Баш ми то беше намера, да кад скинемо чика-Ђорђа код сестре му и сами останемо, да јој запросим руку.

Пустим уздице — та ни тако ми не могу користити — и окренем се натраг. Катица беше застрашена и бледа и такав покрет учини, као да хтеде скочити из саоница, да некуд побегне.

— Ох, Катице — рекнем, окренувши јој се — кажите: хоћу и имам! Молим и преклињем Вас... Ох, Катице, ако не кажете „имам“, никад више нећу имати сретних дана!...

Катица ми погледа у очи, а за тим рече:

— Са свим сам се одлучила, да се удам за њега.

Чика-Ђорђе једним младићким скоком скочи доле из саоница, скиде кабаницу и шешир и нама се окрене.

— Бога ми — рече — ви сте заиста, велике лоле. Ни то још нисам видео, да ко овако момачки изда себе. Госпођо — продужи даље, окренувши се прозору, можете се поносити, што Вам се оваки догађај у кући десио и то још у јутро Божића. Сад друго лепше и паметније не би учинили, већ да нас позовете на доручак.

— Дакле дођите унутра, — рече сеја — јер можете се и смрзнути ту, где сте, јер, познајући тог коња, неће вас однети одавде никада. Ако сестра Катица баш заиста има намеру, да пође за тог младог човека и кад је већ дотле дошло, да хтеде с њиме и тим лажним доктором и да ускочи, онда шта ја имам да рекнем? Само изволите унутра на доручак.

— То је већ разговор — повиче чика-Ђорђе. — Сиђите доле и уђите унутра докторе. Ја ћу ту рагу и сам увести у шталу;

искључиво добро појединих стручњака и учењака, да су славна имена Смиса, Рикарда, Маркса и др. широј публици исто тако непозната била, као деци, што похађа основну школу. Па како се то брзо променило. При јучерашњем предавању велики се део публике састојао из женскиња, које је са необичном пажњом пратило разлагања чувеног научењака. Па како стоји у том погледу с нама Србима? Најбољи одговор пам даје наша публицистика, која — изузимајући неколико стручних листова — не води бриге ни о својим, а камо ли о туђим привредним приликама. Мило ми је, у осталом, да могу констатовати, да сам овом приликом међу толиким странцима могао опазити и којег Србина: Био је на предавању г. Петровић, подуправитељ Münzamt-а са још једним Србином из наших крајева.

Ђ. Ђ.

Нови Сад, 12. марта 1901.

— **Нови топови за аустро-угарску војску.** За сада још није решено питање, какав ће бити материјал за цеви и конструкција лафета. Покушаји ће почети већ овога лета, а цела фабрикација 1902. год. За цеви ће се употребити или челична бронца или ливени челик. Меродавни фактори више су за ливени челик, пошто је то лакши материјал. За систем има више модела, међу којима су и модели фирме Круп и рајнсковестфалске фабрике металне робе по конструкцији тајног саветника Ерхарта. Трошкови ће бити велики, пошто с новим топовима мора ићи напоредо и потпуна реорганизација артилерије. Топова ће требати најмање 2500, а с резервом 3000 комада. Топови за брзу ватру требају много више муниције, па ће и њу требати повећати, а с њом и потребна кола и запрегу. С тим заједно иде и повећање броја официра и момчади. Трошкови за набавку самог материјала пољске артилерије износиће око 100 до 120 милијона круна. А колико ће ратни буџет теретити већи број момчади и коња не да се још установити. Један стручњак тврди у „N. F. Presse“, да ће трошкови за топове и муницију износити 134 милијона круна.

— **Спор српске странке у Далмацији.** „Српски Глас“ доноси у бр. 10. чланак „Шта сад?“, у ком каже, да склад и ред у странци мора да се успостави. „С. Г.“ каже, да су главно лична питања, а начела немају толике важности, пошто су она истицана већим делом као оруђе, да се обеде лични противници. С тога он предлаже, да се сазове скупштина странке. „С. Г.“ истиче три ствари, које би скупштина имала да реши. Прво је питање, дали српска странка на Приморју има да води, тако звану, идеолошку политику или стварну. Друго је, какав положај имају да заузму два српска листа на Приморју, „Српски Глас“ и „Дубровник“ и какав има да буде њихов међусобни одношај. Треће је питање, да-ли да се српска странка на Приморју има да преустроји и како. „С. Г.“ мисли, да би скупштина, ако ништа друго, могла изабрати један одбор, коме би се поверило, да потанко проучи и изради нацрт за преуређење странке, који би друга скупштина прегледала, допунила, исправила и одобрила.

— **Реформа устава у Србији.** Из Београда јављају, да се краљ Александар решио, да промени устав у слободоумном духу. Као што је познато, краљ Александар је г. 1894. суспендовао устав од 1888. и повратио је устав од 1869. Не зна се још, у ком ће правцу краљ променити устав, али држе за сигурно, да ће се увести систем два дома, тако да би Србија имала Народну Скупштину и Горњи Дом.

Политички преглед.

— **Угарски сабор.** У петак је била седница магнатске куће. Расправљало се о државном буџету. Надбискуп Часка приговара, што су приходи свеучилишног фонда стављени у државни буџет. Гроф Желенски говори, да аграрци неће да се дигну на штету трговине и индустрије, него хоће да се на три главна фактора привреде код стварања трговачких уговора узме по њиховој вредности обзир. Барон Пронај тражи, да се уведе самостално царинско подручје и створи автономна минимална и максимална царинска тарифа, а на основу тога царински уговор с Аустријом. Он би забранио или отештао странцима стицање земљишта у Угарској. Финансијски положај земље биће тек онда добар кад се уреди валута и почне са отплаћивањем дугова. Код подизања вицинералних и управе државних железница могла би влада више пазити. Министар Хегедиш одговара, да није одлучна финансијска, него привредна корист железница, и ако се и приходи лепо развијају. Злоупотребе код вицинералних железница уклониће се новим законом. Гроф Фердинанд Зичи упозорава министра, како се вређају интереси поседника код трасирања железница и дизања насипа. Узима у заштиту крст на свеучилишту, и ако не одобрава начин, како су ђаци поступали. Министар Влашић опомиње, да не треба свеучилишне ђаке делити по конфесијама. И он поштује крст, али ђаци нису послушали одлуке академског сената, коју је влада потврдила. Министар-председник Сел одговара такођер најпре грофу Зичију, а затим Желенскоме, коме каже, да пољопривреда треба заштите, али пошто је Угарска експортна земља, не може о царини бити ни говора. Затим је буџет примљен у целини, а после краће дебате и у појединостима. У суботу је била седница посланичке куће. Настављена је дебата о инартикулацији уговора с „Адријом“. Посланик Падер говори против „Адрије“. Гроф Бађани говори за предлог и одобрава Левајево разлагање о исељавању. Каже, да није могуће свуда метнути Мађаре за капетане, кад их нема. Тражи, да се ратни бродови граде и на Реци. Раковски напада жестоко министра и каже, да је лакомислен, кад може овакав предлог поднети. Устаје против тога, да се „Адрији“ даде монопол на 20 година. „Адрија“ је изигравала закон тиме, што није плаћала порез. Министар Хегедиш устаје да говори у своју обрану. Затим је расправа одгођена на уторак.

— **Аустријска квотна депутација** имала је у суботу седницу, у којој се расправљало о квотном питању. Известилац Бер хоће да се остане код квотног кључа 65·4 : 34·6, док Угарска не стави предлог, пошто је сад на њој ред. Кајзер тражи, да се заједнички терети поделе као 50 : 50, а ако се то не прими, нека се одреди принос према броју становништва по последњем попису. Форшт и Крамарж пристају на Кајзеров предлог. Повше хоће квоту 62 : 38. Кајзерови предлози пропали су код гласања, а усвојен је предлог известиоца Бера.

— **Рат у Јужној Африци.** Енглеском парламенту стигли су списи о преговорима међу Киченером и Ботом. Главни енглески услови мира, које је Бота одбио, били су ови: Док Бури положе оружје, енглеска ће влада дати амнестију колонијама Трансвал и Оранж. Против енглеских поданика, који су дошли из Натала и Капланда, поступаће се према изузетним законима, који сад вреде у тим колонијама. Бурски заробљеници на св. Јелени, Цејлону и на другим местима повратиће се у отаџбину. Садашња управа замениће се управом крунске колоније, уз широку автономију пређашњих република. Законодавна тела биће састављена из одређеног броја чланова, од којих ће се један део бирати између Бургера, са заступником круне на челу сваке државе. Црквена својина као и посед јавних друштава и сиротињских фондова ће се поштовати. Енглеска влада не ће одговарати за дугове последњих републиканских влада. Али ће дати милијон фунти стерлинга за покриће бурских дугова. Фармерима ће за губитке у рату притећи у помоћ јефтиним зајмом, а фармери неће плаћати ратног пореза. Они грађани, који желе за своју заштиту имати оружје, морају имати писмену дозволу. Кафрима ће се у ограниченој мери дати право гласа. Кад се уведе представничка влада уредиће се законити одношаји црнаца као у капској колонији.

☛ Осим овог броја само ће још један број добити они наши претплатници, који за ову прву четврт ове године дугују.

Ко нам до тог рока претплату не пошље, томе ћемо лист онда без разлике обуставити.

Новости из места и из народа.

Нови Сад, 12. марта 1901.

— **Четрдесетодневни помен пок. војводи Марку Миљановом** обављен је у прошлу суботу у вашој св. саборној цркви у 11 часова пре подне. На „амвону“, који је сав био застрт црном чохом, стајало је на маленом сточићу кољиво, окружено великим светњацима, на којима су гореле многе свеће, а све то беше окићено великим вазнама које беху испуњене разним уметно начињеним цвећем. Заупокојену службу служио је високопречасни окр. прота г. Милан Ћирић уз припомоћ ове г. г. свештеника: Зарије Станковића, Боже Поповића, Вељка Миросављевића, Ђорђа Велића, Јована Вујина и придворног јерођакона Георгија Николића. Са кора се разлегаше по св. богомољи тужно појање старијих чланова женске омладине српске више девојачке школе под управом њихова наставника г. Мите Ђорђевића. Оне су пејале тако складно и умилно, да су нам њихови чедни женски гласови допирали до дна ојађене душе. Наша црквена општина из почасти дала је запалити полијелеј, сва кандила и свеће, а сва горе поменута г. г, свештеници чинодејствовали су на овој тужној свечаности из чистог српског родољубља у почаст великом народном покојнику.

— † **Емил Бек.** У петак у подне умрло је овде Емил Бек, порезни сенатор наше вароши, у 41. години свог живота, а 17. години службовања. Покојни сенатор био је савестан и спреман чиновник и у звању је према сваком био предусретљив. Сахрањен је јуче после подне уз велико саучешће. Лака му црна земља!

— **Дилетантска представа.** Официри и војнички чиновници каменичког, новосадског и петроварадинског гарнизона приређују у овдашњем позоришту Л. Дунђерскога дана 2. априла о. г. по р. к. дилетантску представу. За ту представу цене су: ложе 12 круна, а седишта 3 круне. Улазнице се могу добити, почевши од 26. марта о. г. по р. к. од 11—12 сахати пре подне код поручника Хочевера у великом штабном здању преко пута од поште у Петроварадину. Чист приход од ове представе намењен је „Друштву Белога Крста.“ Почетак представи је у ½8 сахати у вече, а свршетак око 10 сахати.

— **Снег у пролеће.** Од неколико дана је и код нас, као и горе, осетно захладило; ономад на ноћ је температура пала испод нуле, а јутрос је почео падати доста чест снег, но није могао дуго да се одржи и око подне се истопио. При свему томе, што је овај пролетњи снег био само кратког века, бојати се, да је ипак нашкодио раном воћу, које је већ било цветало. Време је мутно и влажно.

— **Шестонедељни парастос краљу Милану.** У прошлу суботу одржан је у манастиру Крушедолу свечани шестонедељни парастос покојном српском краљу Милану. О парастосу је чинодејствовао патријарх Георгије Бранковић са епископима Мироном, Михаилом и Митрофаном, уза које су служили архимандрити: Иларион Руварац, Димитрије Бранковић и Анатолије Јанковић; протосинђели: Др. Георгије Летић, Иларион Зеремски и Георгије Видицки; протопрезвитери Јован Јеремић и Васа Николајевић; игуман Сергије Попић; пароси Јован Чичулић, Даве Мишић, Георгије Недељковић и Глигорије Јовић; јеромонаси: Серафим Врнчић и Пахомије Пештић; протођакон Августин Бошњаковић и манастирски ђакон Пантелејимон. После парастоса учињен је помен на гробу краљеву и патријарх је прелио гроб покојников вином и јелејем. Црква је била ду ком пуна побожнога света из Крушедола, Карловаца, Ирига и околних села. Од родбине краљеве била је присутна једино госпођа генералица Анастасија пл. Мајна са својим трима кћерима из Новога Сада.

Манастирска црква је пуна дивних венаца на широким црним и српским народним тракама са разним натписима. Венци ти висе о дувару у женској претпрати, у певницама и на стубовима, а биће их око стотине.

Од дана укопа краља Милана походило му је гроб и поклонило му се њих 46 изасланика разних градова, удружења и друштава у Србији. О парастосу није било никога из Србије.

По парастосу била је у манастирској трапезерији даћа, о којој је чињен помен и раздељено кољиво.

Пошто се чује, да ће гроб краља Милана још много изасланства да походе, да му се поклоне и да положе на њ' своје венце — то ће настојатељ манастира Крушедола, г. Анатолије Јанковић дојакошње венце од живога, али већ увелог и сасушеног цвећа уз молепствија да спали, пепео по краљеву гробу да поспе и траке са тих венаца да положи на сахрану у манастирску ризницу, где се хране и сребрни венци града Смедерева и Крагујевца.

Гробница краља Милана остаће тако као што је, само што ће се с леве стране зида крај црквених врата поставити спомен-плоча богато украшена.

— **Парастоси дру Светозару Милетићу.** Из Чуруга нам јављају, да је тамо ових дана одржан шестонедељни парастос великом шајкашком сину и српском родољубу дру Светозару Милетићу. Исто тако одржан је парастос Милетићу и у Ковиљу. — Српска православна црквено-школска општина горњо-карловачка приређује великом сину и прваку српскога народа дру Светозару Милетићу данас, у понедељак 12. (25.) о. м. у 10 сахати пре подне у тамошњој цркви св. Николе шестонедељни парастос. — Српска православна црквено-школска општина у Руми, уважавајући заслуге Милетићеве на пробуђењу народне свести, приређује Милетићу свечани помен у српско-православној цркви храма „свих Светих“ у Руми дана 18. (31.) марта о. г. у 11 сахати до подне.

— Пишу нам из **Ст. Футога**: „У суботу после подне предали смо матери земљи земне остатке нашега прерано умрлог честитог пароха Петра Костића уз тужне погребне свечаности. Тај дан пре и после подне дошло је које железницом, које паробродом, које пак колима много поштовалаца и пријатеља покојникових из околине овамо, да испрате до вечне куће нашег поп-Перу; нарочито је дошао леп број свештеника, да из почасти опоје и испрате на последњем путу младог покојника. У 3 сахата после подне било је опело мртвог тела покојникова у

држим, да на то неће бити тако јогунаст.

Кад изађосмо из саонице, служавка, смешећи се, отвори нам кухинска врата и рече:

— Сретно Вам св. Рождество Христово!

— Нека да Бог — одговоримо обоје.

У соби морадосмо чекати, док сеја није дошла доле, а ја опет нисам бранио, ма цео дан не дошла. Сто и сто ствари претресасмо и расправљасмо. Мало по мало беше нам јасно све, што се синоћ збило. Катица је укратко исприповедила своје. Пре овог вечера на два дана посвађала се са сестром својом, код које беше у посети и која је хтеде себи узети. Катица пошто по то хтеде да оде код К...ови, али сестра њена, која је ову породицу, не знам из ког узрока, јако мрзила, не хте је пустити. Катица остане непоколебива, на што сестра јој продa јединог коња, да би на сваки начин онемогућила одлазак сестрин. Катица је после тог од туге и жалости легла у постељу и није хтела нит' пити, нит' јести, нит' говорити. Умотала је главу и чинила се невешта на свако питање.

— Други дан — причаше даље Катица — сестра ми се страшно уплашила, да ми се што у мозгу није пореметило. Она и породица наша јако се боје од болести у мозгу. Знала сам, да је послала и по доктора и радовала сам се њему у нади, да ће ми он од помоћи бити. Морам признати, да сам се у први мах, видевши чика-Ђорђа, врло зачудила; мислила сам, да је он доктор Морис. Али како Ви дођосте овамо?

Исприповедим јој наше путовање.

— И Ви за цело вече не помишљасте, да сам ја та, којој шиљасте лекове? Али какви то лекови беху, које сам ја тако узимала као оно мирно и невино јагњешце?

— Шездесет капи најчистије, најслађе љубави, — одговорим — у чаши воде и десет грама поштовања.

Катица, до ушију поцрвенивши, хтеде нешто рећи, кад али у тај мах ступи у собу чика-Ђорђе.

— Одма ће бити готов доручак и још какав добар — узвикне чика, — још бих вам и више шта казао, али ево долази сеја и послужавка...

Доручак нешто необичан беше, али је добро пријао свима. Сеја се врло уљудно понашала, јер није спомињала догађај, који се мало пре догодио у њеној кући. Баш хтедосмо устати од стола, кад ал' зачусмо јасно звоњење горе у соби. Сеја оде прозору.

— Гле, гле, — рече — двопрежне саонице долазе нам и у њима доктор Морис. Сиромах, зато је дошао из далека по овој зими, да види болесницу? Но, ко ће бити тај јунак, да доктору Морису рекне, да га бадава позвасмо овамо и да га само залудисмо?

— Изаћи ћу ја пред њега, — рече млади господин, и истрчи у двориште. Стриц ми се заиста од чуда изненадио, кад ме је на капији опазио. Одем код саоница и рекнем кочијашу, да се прође са коњи около куће, да би ја за то време протумачио све стрицу своме.

— Но, добро је, дакле, — рече ми стриц, кад смо већ скоро по сахата прошетали се. — Никада нисам видео Катицу, али јој родитеље добро познајем; ући ћу, да је видим. Ако ми се допадне, понећу вас све и однети код К...ови, а чика-Ђорђа пак оставићемо код сестре његове.

— Знате шта? — рече ми чика-Ђорђе при растанку — треба да купите овог коња, јер он беше наш божићни анђео.

— Па шта би радили с њиме? — запита смешећи се Катица. — Та ваши би пацијенти сви оздравили, док би Ви њима приспели.

— Рачунајући, ако узима пацијената, — примети јој на те речи мој стриц.

Срп. Падеј. Превео: **Душан.**

овдашњој српској православној цркви, која је дунком била пуна света из места и са стране. Мртвачки сандук с телом покојниковим довели су из парохијског дома у св. цркву свештеници, а затим је отпочело величанствено опело, на ком је чиноначалствовао окружни протопрезвитер новосадски г. Милан Ћирић, коме је покојни поп-Пера више година капелановао у Новом Саду; г. проти асистирали су при опелу пречасна господа: пароси новосадски: Зарија Станковић, Божидар Поповић, Ђорђе Велић, Вељко Миросављевић, парох бегечки Арсен Григоријевић, парох гложански Јован Радивојчев, парох силбашки Теодор В. Поповић, парох парашки Александар Тошић, парох черевићки Ђорђе Максимовић, парох паланачки Душан Јаблановић, парох. адм. кисачки Јован Вучерић и придворни јеродјакон из Новог Сада Георгије Николић. После трећег евангелија ступио је на амвон наш млади свештеник г. Стеван Николић, те је у кратком, али врло дирљивом и лепом говору оценио покојника као човека и свештеника, истакавши његову велику љубав и одност према нашој светој цркви и према народу свом, коме је био искрен пријатељ и духовни отац. После опела, на ком је наше вредно певачко друштво под управом свог врсног коровође г. Жарка Алексића, учитеља, складно појало, кренуо се импозантни спровод, каквог Футог скоро није видео, из цркве на српско гробље; уз пут је спровод стао код крста, где је очитана кратка молитва, а затим се кренуо даље на гробље, где је мртво тело нашег незаборављеног пароха предато матери земљи. После погреба свештенство и многи грађани изразили су ојађеној удовици покојног поп-Пере своје саучешће на тешком губитку, који ју је задесио.

У целом овдашњем становништву без разлике народности живо је саучешће према ојађеној удовици поп-Перној, госпођи Милени, која је остала самохрана са троје нејаке мушке деце. Наша црквена општина положила је венац на мртвачки сандук свог преминулог свештеника.

Срби ст.-футошки изгубили су много у покојном поп-Пери и они ће благодарно чувати његов спомен. Нека му је лака земља и покој му души!"

— † **Ђура Гојковић.** Прошле суботе, 10. (23.) марта о. г. упокојио се врсни и вредни суботички учитељ и управитељ школски Ђура Гојковић у 57. години свога раденог живота а 38. години савесног и примерног учитељског рада. Покојни Ђура писао је доста у млађе доба у „Школском Листу" и другим педагошким часописима и заступао је достојно школу и њене интересе у месном школском и управном одбору, чији је био члан све од кад су покомунаљене варошке школе у Суботици, па су га поставили и за управитеља школског. Пок. Ђура био је велик поборник зближења између Срба и браће Буњеваца, и он је уз пок. чика-Бошка Вујића и са оним колом родољуба око некадашњих „Суботичких Новина" много учинио, да су се браћа Буњевци сасвим приближили и удружили са својом по крви и колену браћом Србима; то је велика заслуга Ђурина. Био је перовођа црквене општине и више од 20 година перовођа тамошње добротворне задруге Српкиња, те је својим поштеним, родољубивим и савесним родом на пољу просвете и хуманитарних наших установа заслужио признање свога народа. Нека му је вечна успомена!

— **Стогодишњица Сабовљеве смрти.** У октобру 1903. године пада стогодишњица смрти првог оснивача српске велике гимназије у Карловцима, Димитрија Анастасијевића Сабова. Професорски збор карловачке гимназије намерава, да тај дан прослави каквим свечаним чином. Прва је мисао, да се тог дана подигне у парку пред гимназијском палатом попрсје Сабовљево и да се том приликом прослави и стогодишњица ове српске гимназије, што је већ пре неколико година требало бити, али је пропуштено. Можда ће се том приликом подићи и споменик митрополиту Стратимировићу, који би се сместио у свечаној дворници гимназијској.

— **Осуђен разбојник.** Као што је познато нашим читаоцима био је наш суграђанин трговац Светозар Миловановић жртва зликовачког нападаја 26. децембра прошле године. Тај дан ишао је он од станице Андријевци ноћу на свој посед у Новом Топољу код Брода. Кад се примакао већ близу села опали на њега неки нагарављен човек два пута из револвера, обори га за тим на земљу и оте му новчаник, у ком је било преко 25.000 круна, с којим је новцем г. Миловановић хтео исплатити порез и зајам код хрв.-слав. хипотекарне банке у Загребу. Он је у разбојнику познао злогласног Јована Ђукића, кога су жандари одмах ухватили. Ђукић је тада већ био оптужен због тешке озледе на Николи Глумцу и лаке озледе на Петру Станковићу. Пожешки судбени сто осудио га је за те злочине на петнаест година тешке тамнице.

Новости са стране.

— **Атентат на Победоносчева.** У ноћи од четвртка на петак изведен је у Петрограду атентат на врховног прокуратора светог синода и члана министарског савета Победоносчева. Атентат је извршио револвером неки Никола Лаговски, статистичар земаљске управе у Самари, који је због тога допутовао из Самаре у Петроград. Он је одмах иза поноћи дошао пред стан Победоносчева, који је седио за својим писаћим столом и нешто радио. Лаговски опали два пута из револвера у правцу према писаћем столу, а једаред према вратаревој соби. Хтео је и четврти пут опалити, али га издаде оружје. Рањен није био нико. Полиција је Лаговскога одмах ухватила, пошто он није ни покушао да бежи. Истрагу против њега води истражни судија Кузмин, коме се поверавају само највеће ствари. Узрок овога атентата држи се да је исти што и узрок ђачких немира. Особито је многе узнемирила екскомуникација грофа Лава Толстоја, која је такођер дело Победоносчева. У службеним круговима петроградским узнемирила је вест о овом атентату све, особито због ђачких немира, који су у исто време избили и силом угушени.

— **Самоубиство ратног министра.** Немачка опет има да забележи једну прљаву аферу своју. У немачкој краљевини Виртенбергу недавно је пензионисан ратни министар и министар-председник барон Шот од Шотенштајна, а то пензионисање узело се одмах као одступ. Као узрок тога одступа наводиле су се приватне прилике баронове Међу тим листови почеше писати, да је он уплетен у једну гадну аферу. Радило се о завођењу недораслих девојчица. Једни су говорили, да је он само као сведок уплетен у ту ствар, док су други тврдили, да је баш он један од главних криваца. Међу тим је у суботу стигла из Штутгарта вест, да се барон Шот убио. Нема сумње, да ће ово самоубиство ићи у прилог другој верзији, т. ј. да је Шот био кривац у овој афери.

— **Трошкови погреба краљице Викторије.** По службеном саопштењу потрошило се на погреб краљице Викторије 710.000 марака. Од тога отпада 330.000 марака на војску, која је учествовала код погреба. Угошћење краљевских и страних гостију стало је 170.000 марака, угошћење страних изасланика 16.000 марака, станови за краљевске госте, послуга 58.000 марака, пренос колима, железницом и лађом и посебни издатци 86.000 марака.

НОВИЈЕ.

Париз, 11. марта. Министарски савет бави се буџетом за 1902. г. Највиша повишица биће у буџету за војску и морнарицу.

Лондон, 11. марта. У седници доње куће изјавио је Балфур да се ступање Едуарда VII. на престо неће папи јавити преко посебног посланика, него писмено.

Лондон, 11. марта. Чемберлен је изјавио да против Киченерових услова нема посебних приговора. Бота није ставио никаква противпредлога. Киченер јавља да је Бота особитом жестином нападао гувернера у Капу Милнера.

ТЕЛЕГРАМИ
уредништву „Бранника".

Будимпешта, 12. марта. У политичким круговима говори се, да ће пучка странка отпочети опструкцију у расправи о зак. предлогу у погледу „Адрије."

Беч, 12. марта. Свршена је ствар, да ће наша артиљерија добити нове топове. Начиниће се 4000 нових топова и 3500 муниционих кола по сасвим новом, сад пронађеном моделу. Овај нови топ је права машина, из које се непрестано може пуцати. Трошкови за то ће изнети свега 134 милијона круна.

Париз, 12. марта. „Ажанс Ава" дознаје из Томара у Португалији, да је тамо светина демонстрирала против језуита. Многи су уапшени.

Трговина.

Нови Сад, 12. марта 1901.

Цене су биле:

Жито ново прве каквоће	14 К. 40	п
Жито ново друге каквоће	13 „ 60	„
Зоб	12 „ —	„
Јечам нови	11 „ —	„
Кукуруз нови окрњен	10 „ —	„
Пасуљ бели	15 „ —	„
Пасуљ жути	14 „ —	„
Вика	18 „ —	„
Мухар	13 „ —	„
Проја	9 „ —	„
Вуна К.	150 —	

Све од 100 кгр.

Огласи.

Чувено

Шпатен-пиво

из Минхена, увек свеже

точи

Јосиф Хук

101 1— гостионичар у Новом Саду.

З. АРСЕНИЋ

трговина спецераја и деликатеса

У НОВОМ САДУ,

код црног орла на главној пијаци.

Најфиније и најбоље **КАВЕ**, најфинијег **зејтина за јело**, најфинијег **пиринча**, најфинијег **рума** и **теја**, фине и најфиније **чоколаде**, најфинијих и најбољих **кандита**, најбољих **стеаринских свећа**, најбољег **ЛАКА** за патосе.

ГРОМА

најјаче сирћетне есенције и свију других у спецерајску струку спадајућих артиклова.

Сваковрсних **минералних вода**, разноврсних **сирева**, праве **прашке шунке**, најбоље **саламе**, најфинијих **колачића за теј**, **карлсбадских облатки** и т. д. и т. д. може се **најбоље и најјефтиније** добити у трговини спецераја и деликатеса

З. АРСЕНИЋА

у НОВОМ САДУ,

102 1— „код црног орла", на главној пијаци.

ШАБАЧКО ДРУШТВО
ЗА СВАДБАРИНУ И ПОСМРТНИНУ.

Овим се јавља свима члановима овога друштва, да је у оделењу за посмртнину новим правилима одређен

Сталан разрез
по пет динара месечно,

који се у течају истога месеца мора уплатити. Ко тај разрез најдаље до конца свакога месеца не положи друштву или пошти не преда, губи сва дотле стечена права.

Разрез тај по 5 дин. за **јануар, фебруар** и **март** ове године треба најдаље **до краја марта о. г.** уплатити. Продужења или повраћаја права неће више бити.

Пошто је друштвени **капитал** са осталим **фондовима** толики, да је опстанак друштва чак и за најкритичнија времена осигуран, и пошто је разрез сталан, то се овим грађанство Србије позива на

НОВ УПИС

у ово једино сигурно друштво за обезбеђење посмртнине.

ШАБАЦ, 28. фебруара 1901. год.

95 2—5 **УПРАВА.**

Кајлов лак за под.
Кајлов бели лак за столове, који се перу 45 н.,
Кајлова воштана паста за паркете 64 н.,
Кајлов златни лак за оквире 20 н.,

може се добити само код:

Браће Вагнера у Новом Саду. 86 2—8

ХЕНРИК МОГАН

Као од више година, тако и сад ненадмашиво.

Највећи избор

у конфекцији за господу, госпође и децу

ХЕНРИКА МОГАНА и ДРУГА.

Нови Сад, главна улица бр. 3., у Недељковићевој кући.

Част ми је овим до знања ставити, да сам и ове године у пријатном положају, да могу моје поштоване муштерије са ванредно необичним, богатим и елегантним стовариштем у

конфекцији за господу, госпође и децу

и то најфиније прве моде до најпростијих врсти по најумеренијим ценама послужити, те је према томе изглед, да је свака конкуренција унапред искључена. Нека се сваки изволи при потреби с пуним поверењем на мене обратити, па ће уштедити и време и новац.

Примећујући, да моју робу од најугледнијих кућа на континенту набављам, нека је уједно напоменуто, да се поручбине по мери у престоничким радионицама зготављају и по невероватно најјефтинијим ценама извршују. — Учитељи, свештеници и ђаци имају попуст у ценама.

81 3— Хенрик Моган и друг, Нови Сад.

ХЕНРИК МОГАН

Власник и издавалац: Дружина Бранника. Одговорни уредник Јанко Перић. Штампарија Браће М. Поповића у Новом Саду.